

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ SMART PRODUCT (แปรรูป)

กรมส่งเสริมการเกษตร มีนโยบายในการส่งเสริมกิจกรรมเพิ่มรายได้ด้านนอกภาคการเกษตร ต่อเนื่องจากภาคการผลิต มุ่งหวังให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตสดจากภาคเกษตร ในภาวะที่ผลผลิตสดด้านการเกษตรมีการแข่งขันสูง ปริมาณผลผลิตมีมาก อายุสั้น ราคาตกต่ำ เกิดภาวะล้นตลาด ปัญหาเหล่านี้กลายเป็น วิกฤตที่เกษตรกรต้องเผชิญหน้าอยู่ทุกช่วงฤดูกาลผลิตของทุกปี ดังนั้นกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว โดยการส่งเสริมให้เกษตรกรนำผลผลิตสดที่มีในท้องถิ่นแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารและไม่ใช่อาหารจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยยืดอายุการเก็บรักษา สร้างมูลค่าเพิ่ม ได้เป็นอย่างดี โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้การดูแลการบริหารจัดการกลุ่มประสานงานด้านถ่ายทอดความรู้วิชาการ การพัฒนาด้านต่างๆ อาทิ กระบวนการผลิต รูปแบบผลิตภัณฑ์ การจัดการคุณภาพ ตลอดจนประสานงานการตลาด ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมรายได้แก่ครัวเรือนเกษตรกร

ประเภทผลิตภัณฑ์ แบ่งเป็น ๕ หมวด ได้แก่

- ๑) ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม
- ๒) ผลิตภัณฑ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย
- ๓) ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมและสิ่งประดิษฐ์
- ๔) ผลิตภัณฑ์เครื่องอุปโภคและสมุนไพร
- ๕) ท่องเที่ยวเกษตร/ชุมชน

แนวทางการดำเนินงานพัฒนา Smart Product ประกอบด้วย

๑. วิเคราะห์ความต้องการของตลาดและศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน
๒. การถ่ายทอดเทคโนโลยี
 - ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ทดสอบเทคโนโลยีการแปรรูปผลผลิตการเกษตร การพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากวัตถุดิบทางการเกษตร
 - สนับสนุนการถ่ายทอดทักษะความรู้ในทุกด้านที่เกี่ยวข้อง เช่น เทคโนโลยีด้านการแปรรูป การจัดการการผลิต / วัตถุดิบ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การจัดการคุณภาพ และการตลาด เป็นต้น
๓. การพัฒนาการผลิต
 - สนับสนุนการจัดหาแหล่งทุนในการปรับปรุงสถานที่ผลิต การพัฒนากระบวนการผลิต รูปแบบผลิตภัณฑ์ / บรรจุภัณฑ์ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
๔. การจัดการคุณภาพ
 - ผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร สนับสนุนการพัฒนามาตรฐานกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP) / Primary GMP ตัวผลิตภัณฑ์ผ่านการรับรองคุณภาพจากสถาบัน/หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เครื่องหมาย อย. จากกระทรวงสาธารณสุข , เครื่องหมายฮาลาล จากสถาบันมาตรฐานฮาลาลแห่งประเทศไทย เป็นต้น
 - ผลิตภัณฑ์ด้านที่ไม่ใช่อาหาร ให้ผ่านการรับรองคุณภาพจากกระทรวงอุตสาหกรรม ได้แก่ เครื่องหมาย มพช. / มอก. เป็นต้น

๕. การส่งเสริมการตลาด

- สนับสนุนการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าแก่สถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ การเข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) การแสดงนิทรรศการสินค้าเกษตรแปรรูป การจัดตลาดนัดระดับท้องถิ่น ระดับเขตและระดับประเทศ เป็นต้น

๖. การติดตามและประเมินผล

- สนับสนุนระบบติดตามความก้าวหน้า ผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ทุกระดับและการสรุปประมวลผลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนกลุ่มผู้ผลิตต่อไป

ระดับการส่งเสริม

๑. **ระดับพื้นฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์** = วิสาหกิจชุมชน / องค์กรเกษตรกร ที่เพิ่งเริ่มดำเนินกิจกรรมหรือไม่เคยได้รับการสนับสนุนมาก่อน มีเป้าหมายการผลิตเพื่อบริโภคตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหารของชุมชน

๒. **ระดับพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์** = วิสาหกิจชุมชน / องค์กรเกษตรกร ที่มีทักษะและดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ต้องการพัฒนามาตรฐานการผลิต เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายการผลิตเชิงการค้า เพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว มีศักยภาพในการเชื่อมโยงและขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศ

คุณสมบัติ/ตัวชี้วัด

๑. มีเรื่องราว (Story) ของผลิตภัณฑ์
๒. มีกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน เช่น GMP / Primary GMP/ HACCP/ ISO เป็นต้น
๓. มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ เช่น อย./มผช./ มอก./ฮาลาล /สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เป็นต้น
๔. มีกระบวนการผลิตหรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๕. มีตลาดหลักรองรับผลิตภัณฑ์ ที่มีการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ ไม่ใช่ตลาดที่เป็นงานแสดงสินค้าหรืองานที่หน่วยงานจัดให้
